

GARSIAS QUADROS

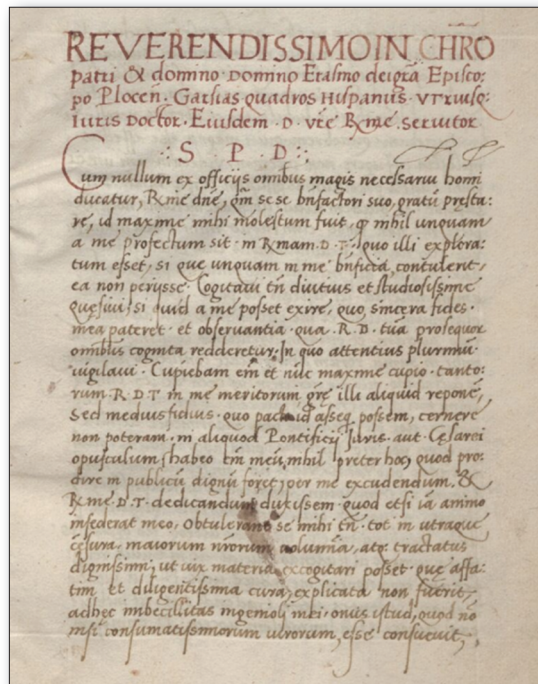
(zm. 20 IV 1518 r.)

Pochodzący z Sewilli doktor obojga praw Garsias Quadros studia prawnicze ukończył w Bolonii. W semestrze zimowym 1502/1503 rozpoczął tam wykłady w pomocniczej Katedrze Prawa Rzymskiego, komentował także *Liber Sextus* (1504/1505). Do Polski przybył za namową biskupa Erazma Ciołka w listopadzie 1505 r. Od tego momentu Quadros angażował się w służbę Ciołkowi jako jego sekretarz na dworze w Płocku i Pułtusk, w działalność dyplomatyczną na rzecz króla Zygmunta I oraz wykłady uniwersyteckie i twórczość naukową.

Wpisal się na Uniwersytet Krakowski w semestrze zimowym 1510/1511. Na rozpoczęciu wykładów przez świętego prawnika zależało zarówno biskupowi Ciołkowi, jak i Zygmuntowi I. Quadros został powołany na stanowisko zwyczajnego profesora prawa kanonicznego. Źródłem jego utrzymania stały się nadania m.in. Zygmunta I (40 złotych florenów na cle krakowskim) i biskupa krakowskiego Jana Konarskiego. Być może za sprawą biskupa uzyskał kanonię kielecką. Objasniał głównie prawo kanoniczne oraz elementy prawa rzymskiego, zapewne w ramach wykładu reguł prawa. Wśród wykładanych zagadnień były m.in. stopnie pokrewieństwa (sem. zimowy 1517/1518).

Garsias Quadros napisał kilka dzieł prawniczych. W 1512 r. powstał zaginiony dziś podręcznik *Breviarium iuris utriusque*. Zapewne był też autorem *Lectura super titulo de regulis iuris Libro Sexto*, przystępnego, podręcznikowego komentarza do reguł prawnych wyjętych z *Liber Sextus* Bonifacego VIII (wyd. 1512, 1524, 1531, 1537, 1542). Rok później wydał w Wiedniu dziełko pt. *Lectura super arboribus consanguineitatis et affinitatis nec non cognitionis spiri-*

Karta z dzieła Garsiasa Quadrosa
Tractatus de crimine laesae maiestatis,
ca. 1500–1505 (BN Domena publiczna:
www.polona.pl/item/1121994)

tualis et legalis, poświęcone problematyce pokrewieństwa i powinowactwa w prawie rzymskim i kanonicznym. Autor twórczo korzystał z popularnej rozprawy Jana Andrzejewego, będącej objaśnieniem drzewa pokrewieństwa.

W swym wybitnym dziele, dedykowanym Erazmowi Ciołkowi traktacie *De crimine laese maiestatis* (1506–1510), Quadros forował silną władzę króla i jej ochronę na gruncie prawa karnego. Rękopis powstał według schematu scholastycznego (siedem rozdziałów): 1) istota zbrodni, 2) nazwa, 3) przedmiot zbrodni, 4) podmiot przestępstwa, 5) katalog stanów faktycznych, 6) kary, 7) cechy szczególne zbrodni; podział wewnętrzny na dystynkcje, kwestie i konkluzje, lecz przy użyciu nowoczesnej, jak na owe czasy, metody egzegetycznej *mos gallicus*. Opowiadał się za szerokim zakresem podmiotowym ochrony przed zbrodnią obrazy majestatu królewskiego (w tym władcy suwerenni, legalni władcy niesuwerenni, papież, kardynałowie, biskupi, senatorowie, członkowie rady królewskiej, miasta suwerenne). Zbrodnię mógł popełnić tylko poddany względem suwerena. Quadros wskazał 44 sposoby bezpośredniego popełnienia tego czynu (np. naruszenie nietykalności cielesnej monarchy), wyróżniając także możliwość pośredniego popełnienia przestępstwa przez konsekwencje określonego czynu (np. zamach na urzędników państwowych). Wśród kar za zbrodnię jako najostrzejszą wskazywał karę śmierci połączoną z konfiskatą majątku i infamią obejmującą męskich potomków. Jego rozprawa była nowatorska i twórczo wykorzystywała źródła prawa antycznego oraz średniowieczne rozprawy doktrynalne. W prawie polskim obowiązywała koncepcja odmienna od idei forowanych przez Quadrosa. W konstytucji sejmu krakowskiego z 1539 r. definitywnie zrezygnowano z szerokiego ujmowania zbrodni obrazy majestatu królewskiego, penalizując osobno zdradę państwa (*crimen perduellionis*).

W służbę dyplomatyczną zaangażował Quadrosa biskup Ciołek, jego promotor do uzyskania w październiku 1517 r. kanonii płockiej. Został włączony przez króla do składu delegacji prawników na zjazd w Poznaniu w dniach 5–22 lipca 1510 r., na którym w obecności delegatów cesarskich i króla węgierskiego Władysława były prowadzone rozmowy w sprawie hołdu lennego mistrza krzyżackiego Fryderyka. Quadros uczestniczył w kolejnych rokowaniach w tym zakresie – w listopadzie 1512 r. na sejmie piotrkowskim. Opracowywał w tej materii memoriały (choćby na potrzeby pertraktacji prowadzonych w Bratysławie i Wiedniu w 1515 r., tzw. *Consilium*). Do jednego z nich w 1512 r. król ustosunkował się listownie. Z polecenia Zygmunta I wtajemniczył także w sprawę konfliktu z Fryderykiem legata papieskiego Achillesa de Grassis. Opracowania Quadrosa dotyczące sporu z zakonem krzyżackim zostały wykorzystane także po jego śmierci. Biskup Ciołek zawiózł je w 1518 r. do Rzymu, gdzie toczyły się dalsze rokowania pojednawcze.

Garsias Quadros zmarł na febrę w Krakowie 20 kwietnia 1518 r. W źródłach uniwersyteckich zachowały się rachunki związane z jego uroczystym pogrzebem i egzekwiami. Wiersz umieszczony na epitafium został ułożony przez poetę Andrzeja Krzyckiego. Nie pozostawił testamentu.

BJrkps 248 k. 201; AT 1 nr 38, 112, 113; AT 2 nr 134; CDUC 4 nr 330; MUK 1508–1551 [1510h/026] s. 23; Wypisy Wawel 1501–1515 s. 143; Bartel Dzieje s. 173 przyp. 76; H. Barycz, *Garcias Quadros*, PSB, t. 7, Kraków 1948–1958, s. 287–288; Barycz Historia s. 159, 202–205, 209; Estreicher Bibliografia dopełnienia 1 s. 212; K. Hartleb, *Działalność kulturalna biskupa-dyplomaty E. Ciołka*, Lwów 1929, s. 29–31; HNP 6 s. 173; Morawski Historia 2 s. 97; Rybicki Odrodzenie 379, 380; Sondel Słownik UJ s. 420–421; W. Uruszczak, *Un jurista español olvidado: García Quadros de Sevilla. Sobre la historia de la ciencia jurídica en Polonia en la época del rinacimiento*, „Anuario de Historia del Derecho Español” 1976, t. 46, s. 469–502; W. Uruszczak, *Zapomniany prawnik hiszpański Garsias Quadros z Sewilli*, „Odrodzenie i Reformacja w Polsce”, t. 22, 1977, s. 57–74; H.E. Wyczawski, *Garsias Quadros*, SPTK 1 s. 512–513.

Maciej Mikuła